YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

28 päivänä lokakuuta 1999 *

Asiassa C-6/98,

jonka Oberlandesgericht Stuttgart (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Arbeitsgemeinschaft Deutscher Rundfunkanstalten (ARD)

vastaan

PRO Sieben Media AG,

SAT 1 Satellitenfernsehen GmbH:n ja

Kabel 1, K 1 Fernsehen GmbH:n

osallistuessa asian käsittelyyn,

ennakkoratkaisun televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY (EYVL L 298, s. 23), sellaisena kuin se on muutettuna 30.6.1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/36/EY (EYVL L 202, s. 60), 11 artiklan 3 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtaja R. Schintgen, joka hoitaa kuudennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn (esittelevä tuomari) ja H. Ragnemalm,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Arbeitsgemeinschaft Deutscher Rundfunkanstalten (ARD), edustajanaan asianajaja W. Keßler, Stuttgart,

— PRO Sieben Media AG, edustajanaan asianajaja H.-J. Rabe, Bryssel,

— Kabel 1, K 1 Fernsehen GmbH, edustajanaan asianajaja T. Jestaedt, Bryssel,

— Luxemburgin hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön kansainvälisten taloussuhteiden ja yhteistyöosaston osastopäällikkö N. Schmit,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriötä edustava oikeudellinen neuvonantaja J. G. Lammers,

— Portugalin hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöihin liittyvistä asioista vastaavan osaston oikeudellisen yksikön päällikkö L. Fernandes ja saman ministeriön Euroopan yhteisöihin liittyvistä asioista vastaavan osaston lakimies P. Borges,

— Ruotsin hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön ulkoasiainneuvos E. Brattgård,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies D. Cooper, avustajanaan barrister R. Thompson,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja J. Sack,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Arbeitsgemeinschaft Deutscher Rundfunkanstaltenin (ARD), edustajanaan asianajaja W. Keßler, PRO Sieben Media AG:n, edustajanaan asianajaja H.-J. Rabe, Kabel 1, K 1 Fernsehen GmbH:n, edustajanaan asianajaja T. Jestaedt, Ranskan hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston lähetystöneuvos A. Maitrepierre, Italian hallituksen, asiamiehenään valtionasiamies F. Quadri, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asianmiehenään barrister J. Eadie, ja komission, asiamiehenään J. Sack, 22.4.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.6.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Oberlandesgericht Stuttgart on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 17.12.1997 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 12.1.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY (EYVL L 298, s. 23), sellaisena kuin se on muutettuna 30.6.1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/36/EY (EYVL L 202, s. 60), 11 artiklan 3 kohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa kantajana on Arbeitsgemeinschaft Deutscher Rundfunkanstalten (jäljempänä ARD) ja vastaajana on PRO Sieben Media AG (jäljempänä PRO Sieben), jota SAT 1 Satellitenfernsehen GmbH ja Kabel 1, K 1 Fernsehen GmbH (jäljempänä SAT 1 ja Kabel 1) tukevat väliintulijoina.

3 ARD koostuu yhdestätoista julkisoikeudellisesta osavaltioiden yleisradioyhtiöstä, jotka vastaavat yhdessä ARD:n televisio-ohjelmasta. PRO Sieben, SAT 1 ja Kabel 1 ovat yksityisiä televisioyhtiöitä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Direktiivi 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/36/ETY

4 Direktiivin 89/552/ETY 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavasti:

"Jäsenvaltiot voivat vaatia, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluvat televisiolähetystoiminnan harjoittajat noudattavat yksityiskohtaisempia tai tiukempia sääntöjä tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa asioissa."

5 Direktiivin 11 artiklan 1 kohdan mukaan mainokset on pääsääntöisesti sijoitettava ohjelmien väliin: ne voidaan sijoittaa myös ohjelmien keskelle siten, "ettei loukata ohjelman eheyttä eikä sen arvoa ottaen huomioon ohjelman luonnolliset tauot, sen kesto ja luonne, eikä loukata oikeuksien haltijoiden oikeuksia".

6 Direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 2 kohdassa säädetään, että ohjelmissa, jotka koostuvat itsenäisistä osista, kuten urheilutapahtumien televisiolähetyksissä, mainoksia saa sijoittaa ainoastaan osien väleihin tai väliajoille.

7 Direktiivin 11 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavasti:

"Audiovisuaalisten teosten, kuten pitkien elokuvien ja televisiota varten tehtyjen elokuvien (lukuun ottamatta tv-sarjoja, sarjafilmejä, kevyitä viihdeohjelmia ja dokumenttiohjelmia), lähetyksen saa keskeyttää kerran kutakin 45 minuutin jaksoa kohti, jos teoksen suunniteltu kesto on yli 45 minuuttia. Toinen keskeytys sallitaan, jos teosten suunniteltu kesto on vähintään 20 minuuttia pidempi kuin vähintään kaksi kokonaista 45 minuutin jaksoa."

8 Direktiivin 89/552/ETY 20 artiklassa säädetään seuraavasti:

"Jäsenvaltiot voivat yhteisön oikeuden huomioon ottaen asettaa muita kuin 11 artiklan 2—5 kohdassa sekä 18 ja 18 a artiklassa säädettyjä edellytyksiä yksinomaan kansalliselle alueelle tarkoitettujen lähetysten osalta, jos yleisö ei voi vastaanottaa lähetyksiä suoraan tai välillisesti yhdessä tai useammassa muussa jäsenvaltiossa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 3 artiklan soveltamista."

Euroopan televisioyleissopimus

9 Rajat ylittävistä televisiolähetyksistä 5.5.1989 tehdyn Euroopan yleissopimuksen (jäljempänä yleissopimus) 14 artiklan 3 kohdassa säädetään englannin- ja ranskankielisissä toisinnoissa, jotka ovat todistusvoimaisia, seuraavasti:

Englanninkielinen toisinto:

"3. The transmission of audiovisual works such as feature films and films made for television (excluding series, serials, light entertainment programms and documentaries), provided their duration is more than 45 minutes, may be interrupted once for each complete period of 45 minutes. A further interruption is allowed if their duration is at least 20 minutes longer than two or more complete periods of 45 minutes."

Ranskankielinen toisinto:

"3. La transmission d'œuvres audiovisuelles, telles que les longs métrages cinématographiques et les films conçus pour la télévision (à l'exclusion des séries, des feuilletons, des émissions de divertissement et des documentaires), à condition que leur durée soit supérieure à quarante-cinq minutes, peut être interrompue une fois par tranche de quarante-cinq minutes. Une autre interruption est autorisée si leur durée est supérieure d'au moins vingt minutes à deux ou plusieurs tranches complètes de quarante-cinq minutes."

Saksan oikeus

10 Saksan perustuslaissa annetaan osavaltioille (Länder) lainsäädäntövalta radio- ja televisiolähetystoimintaa koskevissa asioissa. *Staatsvertrag über den Rundfunk im vereinigten Deutschland*in (yleisradiotoiminnasta yhdistyneessä Saksassa tehty osavaltioiden välinen sopimus; jäljempänä Rundfunkstaatsvertrag) sopimuksen mukaan, joka tehtiin 31.8.1991, julkisoikeudelliset yleisradioyhtiöt eivät saa lähettää televisio-ohjelmissaan yli 20 minuuttia mainoksia arkipäivinä. Yksityiset televisioyhtiöt saavat lähettää mainoksia päivittäisestä lähetysajasta enintään 20 prosenttia; tästä mainosajasta 15 prosenttia on varattu mainospaloja varten.

11 Rundfunkstaatsvertragin 26 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Sen estämättä, mitä 3 kohdan toisessa virkkeessä määrätään, sellaisten teosten kuin pitkien elokuvien ja televisiota varten tehtyjen elokuvien, tv-sarjoja, sarjafilmejä, kevyitä viihdeohjelmia ja dokumenttiohjelmia lukuun ottamatta, lähetykset saa keskeyttää ainoastaan kerran kutakin täyttä 45 minuutin jaksoa kohti, jos teosten kesto on yli 45 minuuttia. Toinen keskeytys sallitaan, jos ohjelmien kesto on vähintään 20 minuuttia pidempi kuin vähintään kaksi kokonaista 45 minuutin jaksoa."

12 Tämä säännös otettiin *Dritter Staatsvertrag zur Änderung rundfunkrechtlicher Staatsverträge*en (yleisradiotoiminnasta tehtyjen osavaltioiden välisten sopimusten muuttamisesta tehty kolmas sopimus), joka tuli voimaan 1.1.1997.

13 Saksan hallitus ilmoitti komissiolle 7.4.1992 päivätyllä kirjeellä panneensa direktiivin 89/552/ETY täytäntöön ja toimitti sille vuoden 1991 Rundfunkstaatsvertragin.

Tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

14 Asiakirjoista käy ilmi, että pääasian oikeusriita koskee sitä, kuinka Rundfunkstaatsvertragin 26 artiklan 4 kohdan mukaan sallittu mainoskeskeytyksien lukumäärä lasketaan yksityisten televisioyhtiöiden lähettämien pitkien elokuvien kohdalla. Tältä osin on esitetty kaksi tulkintaa, joita yleisesti kutsutaan brutto- ja nettoperiaatteiksi.

15 Bruttoperiaatteen mukaan, jota PRO Sieben sekä SAT 1 ja Kabel 1 kannattavat, mainosten kesto on sisällytettävä siihen ajanjaksoon, johon nähden sallittu keskeytysten lukumäärä lasketaan. Nettoperiaatteen mukaan, jota ARD kannattaa, ainoastaan itse teosten kesto on sisällytettävä tähän jaksoon. Selvää on, että tietyissä tilanteissa bruttoperiaatteen soveltaminen mahdollistaa sen, että mainoskeskeytyksiä on enemmän kuin nettoperiaatteen soveltamisen seurauksena.

16 Landgericht Stuttgart kielsi 10.10.1996 antamassaan tuomiossa PRO Siebeniä keskeyttämästä mainoksilla sellaisten audiovisuaalisten teosten, kuten pitkien elokuvien ja televisiota varten tehtyjen elokuvien lähetyksiä, joiden kesto, johon ei lasketa niihin sijoitettuja mainosjaksoja (nettoperiaate), ei ole yli 45 minuuttia, tai keskeyttämästä mainoksilla pidempiä televisiolähetyksiä, joiden osalta laskemisessa sovelletaan nettoperiaatetta, useammin kuin kerran kutakin täyttä 45 minuutin jaksoa kohti. Tämän ohella lisäkeskeytys sallitaan, jos lähetyksen, jonka osalta laskemisessa sovelletaan nettoperiaatetta, kesto on vähintään 20 minuuttia pidempi kuin vähintään kaksi kokonaista 45 minuutin jaksoa.

17 PRO Sieben valitti tästä päätöksestä Oberlandesgerichtiin ja esitti valituksessaan, että vaikka Saksan lainsäädännön mukaan asiassa pitäisikin soveltaa nettoperiaatetta, se on direktiivin 89/552/ETY ja yhteisön primaarioikeuden vastainen.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin yhtyi Landgericht Stuttgartin kansallisen oikeuden osalta tekemään tulkintaan, mutta katsoi kuitenkin, että oikeusriidan lopputulos riippui direktiivin 89/552/ETY tulkinnasta.

19 Tässä tilanteessa Oberlandesgericht Stuttgart päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Säädetäänkö direktiivin 89/552/ETY muuttamisesta 30.6.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/36/EY (ns. televisiotoimintadirektiivin muutosdirektiivi) 11 artiklan 3 kohdassa tai sen kanssa samansisältöisessä televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY (ns. televisiotoimintadirektiivi) 11 artiklan 3 kohdassa brutto- vai nettoperiaatteen noudattamisesta?

2) Edellyttäen, että *Dritter Staatsvertrag zur Änderung rundfunkrechtlicher Staatsverträge*n (yleisradiotoiminnasta tehtyjen osavaltioiden välisten sopimusten muuttamisesta tehty kolmas sopimus — liite B 33, liitteen s. 437) 44 artiklan 4 kohdassa määrätään noudatettavaksi nettoperiaatetta, onko tämä yhteensoveltuvaa televisiotoimintadirektiivin 11 artiklan 3 kohdan ja 3 artiklan 1 kohdan tai yhteisön primaarioikeuden (EY:n perustamissopimuksen 5 ja 6 artiklan, 30 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen, 59 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen, 85 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen sekä yhdenvertaisen kohtelun yleisen periaatteen) kanssa?"

Ensimmäinen kysymys

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa ensimmäisellä kysymyksellään ennen kaikkea tietää, säädetäänkö direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/36/EY, 11 artiklan 3 kohdassa brutto- vai nettoperiaatteen noudattamisesta.

21 ARD:n ja Ranskan, Alankomaiden ja Portugalin hallitusten sekä komission mukaan direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 11 artiklan 3 kohdassa viitataan nettoperiaatteeseen. Sen sijaan PRO Sieben, jota SAT 1 ja Kabel 1 tukevat, sekä Italian, Luxemburgin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset katsovat, että siinä viitataan bruttoperiaatteeseen.

22 Pääasian asianosaiset, yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa jättäneet hallitukset sekä komissio ovat vedonneet tulkintojensa tueksi direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdan saksan-, englannin- ja ranskankielisiä toisintoja sekä yleissopimuksen 14 artiklan 3 kohtaa, direktiivin 89/552/ETY yleistä rakennetta ja tarkoitusta sekä direktiivin 89/552/ETY ja direktiivin 97/36/EY syntyhistoriaa koskeviin perusteluihin.

23 Ensinnäkin on syytä todeta — kuten julkisasiamies on tehnyt ratkaisuehdotuksensa 18—25 kohdassa — että direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 11 artiklan 3 kohdan sanamuotoon perustuvien perusteiden nojalla ei voida saada yksiselitteistä vastausta siihen, määrätäänkö tässä säännöksessä noudatettavaksi brutto- vai nettoperiaatetta.

24 Yleissopimuksen 14 artiklan 3 kohdasta — jonka sanamuoto on sama kuin direktiivissä 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, lukuun ottamatta sitä, että yleissopimuksessa viitataan "kestoon" ja direktiivissä "suunniteltuun kestoon" — on riittävää julkisasiamiehen tavoin todeta (ratkaisuehdotuksen 29 kohta), että tätä eroa voidaan tulkita ristiriitaisilla tavoilla.

25 Neuvoston 3.10.1989 pidetystä kokouksesta tehdyssä pöytäkirjassa olevan neuvoston ja komission ilmoituksen tai Euroopan parlamentin direktiivin 97/36/EY osalta 14.2.1996 tekemän ehdotuksen perusteella julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen 31—36 kohdassa mainituista syistä ei voida esittää sellaisia ratkaisevia

perusteluita, joiden avulla voitaisiin vastata siihen, säädetäänkö direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 11 artiklan 3 kohdassa brutto- vai nettoperiaatteesta.

26 On siten todettava, että direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 11 artiklan 3 kohta ei ole sanamuodoltaan yksiselitteinen.

27 Tällaisessa tilanteessa on muistutettava siitä, että silloin kun yhteisön säännöksessä on sen historian ja esitöiden valossa tarkasteltavissa eri kieliversioissa, joihin osapuolet ovat tukeneet väitteensä yhteisöjen tuomioistuimelle jättämissään huomautuksissa, liikaa ristiriitaisia ja moniselitteisiä seikkoja vastauksen antamiseksi, säännöksen tulkitsemiseksi on otettava huomioon sen asiayhteys ja kyseisellä lainsäädännöllä tavoiteltu päämäärä (asia 11/76, Alankomaat v. komissio, tuomio 7.2.1979, Kok. 1979, s. 245, 6 kohta).

28 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-412/93, Leclerc-Siplec, 9.2.1995 antamassaan tuomiossa (Kok. 1995, s. I-179, 28 kohta) ja yhdistetyissä asioissa C-34/95—C-36/95, De Agostini ja TV-Shop, 9.7.1997 antamassaan tuomiossa (Kok. 1997, s. I-3843, 3 kohta), EY:n perustamissopimuksen 57 artiklan 2 kohdan (josta on muutettuna tullut EY 47 artiklan 2 kohta) ja 66 artiklan (josta on tullut EY 55 artikla) nojalla annetun direktiivin 89/552/ETY ensisijainen päämäärä on turvata televisiolähetystoiminnan vapaus.

29 Sitten on korostettava, että säännöksessä, jolla rajoitetaan palvelujen tarjoamisen alalla toimintaa, jossa on kysymys televisiolähetystoiminnan vapauden kaltaisen perusvapauden harjoittamisesta, on ilmaistava tämä rajoitus sanamuodoltaan selvästi.

30 Tästä seuraa, että kun direktiivin 89/552/ETY säännöksessä asetetaan televisiolähetyksiä ja televisiolähetyspalvelujen jakelua koskeva rajoitus ilman, että yhteisön lainsäätäjä olisi ilmaissut sen sanamuodoltaan selvästi ja yksiselitteisesti, tällaista rajoitusta on tulkittava suppeasti.

31 Koska direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 11 artiklan 3 kohdassa säädetään rajoituksesta, joka koskee mahdollisuutta keskeyttää audiovisuaaliset teokset mainoksella, tätä rajoitusta on tulkittava kaikkein suppeimmalla tavalla.

32 On selvää, että bruttoperiaatteen soveltaminen mahdollistaa sen, että keskeytyksiä on lukumääräisesti enemmän kuin nettoperiaatteen soveltamisen seurauksena.

33 Ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/36/EY, 11 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että siinä säädetään bruttoperiaatteen noudattamisesta siten, että mainosten kesto on sisällytettävä siihen 45 minuutin jaksoon, johon nähden määritetään niiden mainosten lukumäärä, joilla audiovisuaalisten teosten, kuten pitkien elokuvien ja televisiota varten tehtyjen elokuvien, lähetys saadaan keskeyttää.

Toinen kysymys

Toisen kysymyksen ensimmäinen osa

34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa toisen kysymyksensä ensimmäisellä osalla ennen kaikkea tietää, voivatko jäsenvaltiot direktiivin 89/552/

ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/36/EY, 11 artiklan 3 kohdan ja 3 artiklan 1 kohdan säännösten mukaan vaatia nettoperiaatteen soveltamista.

35 PRO Siebenin mukaan direktiivin 89/552/ETY yleisestä rakenteesta ja tavoitteesta käy ilmi, että tämän direktiivin 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava suppeasti. Se katsoo erityisesti, että tässä säännöksessä jäsenvaltiolle annettu oikeus säätää tiukemmista tai yksityiskohtaisemmista säännöistä ei koske direktiivin 89/552/ETY 11 artiklaa.

36 Se täsmentää tältä osin, että sellaisen televisiomainoksen osalta, joka 11 artiklan 1 kohdan mukaan voidaan sijoittaa ohjelmien keskelle kyseisen säännöksen 2—5 kohdan edellytysten mukaisesti, jäsenvaltiot eivät saa asettaa muita edellytyksiä kuin ne, jotka on mainittu direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 20 artiklassa. PRO Siebenin mukaan nettoperiaatteen soveltaminen ei kuitenkaan voi olla perusteltua 20 artiklassa säädetyn poikkeuksen perusteella, koska tämä säännös koskee vain lähetyksiä, jotka on tarkoitettu yksinomaan kansalliselle alueelle ja joita yleisö ei voi vastaanottaa suoraan tai välillisesti yhdessä tai useammassa muussa jäsenvaltiossa.

37 Ensinnäkin on todettava, että jo direktiivin 89/552/ETY 20 artiklan sanamuodosta käy ilmi, että tätä säännöstä sovelletaan "sanotun kuitenkaan rajoittamatta [direktiivin] 3 artiklan soveltamista".

38 PRO Siebenin esittämä tulkinta johtaa siihen, että 3 artiklan 1 kohta menettää merkityksensä yleisenä säännöksenä direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, kattamalla olennaisella alueella.

39 Direktiivin 89/552/ETY perustelukappaleista tai päämäärästä ei käy kuitenkaan ilmi, että 20 artiklaa olisi tulkittava siten, että jäsenvaltiot menettäisivät sen takia niille 3 artiklan 1 kohdassa tunnustetun oikeuden.

40 Direktiivin 89/552/ETY 27 perustelukappaleessa viitataan nimittäin yleisin sanamuodoin ja ilman, että siinä rajoituttaisiin 20 artiklassa määritettyihin tilanteisiin, jäsenvaltioiden oikeuteen antaa mainonnan osalta kyseisen direktiivin nojalla sovellettavia vähimmäissääntöjä ja -vaatimuksia tarkempia tai tiukempia sääntöjä.

41 Sen sijaan direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 28 perustelukappale koskee direktiivin 20 artiklassa tarkoitettua jäsenvaltiolle kuuluvaa oikeutta, koska siinä viitataan jäsenvaltioiden oikeuteen asettaa eri ehtoja mainonnan sijoittamiselle ja eri rajoituksia mainonnan määrälle, jotta kyseisiä lähetyksiä edistettäisiin sillä edellytyksellä, että lähetykset on tarkoitettu ainoastaan oman valtion alueelle ja että lähetyksiä ei voida vastaanottaa suoraan tai välillisesti yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa.

42 Vielä on todettava, että direktiivin 89/552/ETY päämäärän, joka on turvata direktiivissä säädettyjen vähimmäissääntöjen mukaisen televisiolähetystoiminnan vapaus, toteuttamiseen ei millään tavoin vaikuta se, että jäsenvaltiot antavat mainoksia koskevia tiukempia sääntöjä.

43 On siten vastattava, että jäsenvaltiot voivat direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 11 artiklan 3 kohdan ja 3 artiklan 1 kohdan mukaan vaatia, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluviin televisiolähetystoiminnan harjoittajiin sovelletaan nettoperiaatetta sellaisten mainosten osalta, jotka saadaan sijoittaa ohjelmien keskelle, eli ne voivat vaatia, että tämän ajanjakson laskemiseksi mainosten kesto on jätettävä ottamatta huomioon, kuitenkin sillä edellytyksellä, että nämä säännöt ovat yhteensoveltuvia yhteisön oikeuden muiden asiaa koskevien säännösten kanssa.

Toisen kysymyksen toinen osa

44 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa toisen kysymyksensä toisella osalla ennen kaikkea tietää, onko EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan (josta on tullut EY 10 artikla) ja 6, 30 ja 59 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 12, EY 28 ja EY 49 artikla) ja 85 artiklan (josta on tullut EY 81 artikla) sekä yhdenvertaisen kohtelun yleisen periaatteen vastaista se, että jäsenvaltio vaatii direktiivin 89/552/ETY 3 artiklan 1 kohdan nojalla nettoperiaatteen noudattamista.

Perustamissopimuksen 30 artikla

45 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että lainsäädäntö, jolla kielletään televisiomainonta erityisellä alalla, koskee myyntijärjestelyjä siksi, että siinä kielletään tietyn markkinointitavan osalta tietyn myynnin edistämiskeinon käyttö (em. asia Leclerc-Siplec, tuomion 22 kohta).

46 Koska pääasiassa kysymyksessä oleva mainonnan rajoittaminen on lajiltaan samanlainen, mutta ulottuvuudeltaan vähäisempi, se koskee myös myyntijärjestelyjä.

47 Yhteisöjen tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa C-267/91 ja C-268/91, Keck ja Mithouard, 24.11.1993 antamassaan tuomiossa (Kok. 1993, s. I-6097, 16 kohta), että tiettyjä myyntijärjestelyjä rajoittavat tai ne kieltävät kansalliset oikeussäännöt eivät kuulu perustamissopimuksen 30 artiklan soveltamisalaan, jos niitä sovelletaan kaikkiin jäsenvaltion alueella toimiviin toimijoihin ja jos niillä on oikeudellisesti ja tosiasiallisesti sama vaikutus sekä kotimaisten tuotteiden että muista jäsenvaltioista maahan tuotujen tuotteiden markkinointiin.

48 Nämä kaksi edellytystä täyttyvät selvästi pääasiassa esillä olevan televisiomainontaa koskevan sääntelyn osalta.

Perustamissopimuksen 59 artikla

49 Mitä sitten tulee siihen, onko sellainen kansallinen lainsäädäntö perustamissopimuksen 59 artiklan vastainen, jonka jäsenvaltio on antanut direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 artiklan 1 kohdan nojalla ja jossa vaaditaan nettoperiaatteen noudattamista, on todettava, että koska siinä rajoitetaan yhteen jäsenvaltioon sijoittautuneiden televisiolähetystoiminnan harjoittajien mahdollisuutta lähettää mainoksia toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen mainostajan lukuun, sillä rajoitetaan palvelujen tarjoamisen vapautta.

50 Kuitenkin on todettava, että kuluttajien suojeleminen liialliselta kaupalliselta mainonnalta tai kulttuuripoliittisessa tarkoituksessa ohjelmien tietynasteisen laadun ylläpitäminen ovat yleiseen etuun liittyviä pakottavia syitä, joiden takia palvelujen tarjoamisen vapauden rajoittaminen voi olla perusteltua (ks. erityisesti asia C-288/89, Collectieve Antennevoorziening Gouda, tuomio 25.7.1991, Kok. 1991, s. I-4007, 27 kohta).

51 Kysymyksessä olevan rajoituksen oikeasuhtaisuuden osalta on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan palvelujen tarjoajalle asetettujen vaatimusten on oltava sellaisia, että vaatimuksilla tavoitellut päämäärät ovat toteutettavissa vaatimusten avulla ja että vaatimuksilla ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi (ks. erityisesti em. asia Collective Antennevoorziening Gouda, tuomion 15 kohta ja asia C-384/93, Alpine Investments, tuomio 10.5.1995, Kok. 1995, s. I-1141, 45 kohta).

52 Minkään asiakirjoista ilmenevän seikan perusteella ei voida päätellä, että nämä edellytykset eivät olisi täyttyneet pääasiassa.

Perustamissopimuksen 5, 6 ja 85 artikla sekä yhdenvertaisen kohtelun periaate

53 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 83—85 kohdassa, perustamissopimuksen 5, 6 ja 85 artiklan sekä yhdenvertaisen kohtelun periaate eivät ole merkityksellisiä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kuvaamassa tilanteessa.

54 Kaikesta edellä olevasta seuraa, että perustamissopimuksen 5, 6, 30 ja 85 artiklaa sekä yleistä yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ei voida soveltaa sellaiseen kansalliseen lainsäädäntöön, jossa nettoperiaatetta vaaditaan sovellettavaksi jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluviin televisiolähetystoiminnan harjoittajiin. Perustamissopimuksen 59 artiklan vastaista ei ole se, että jäsenvaltio vaatii direktiivin 89/552/ETY 3 artiklan 1 kohdan nojalla nettoperiaatteen noudattamista.

Oikeudenkäyntikulut

55 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Portugalin, Ruotsin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Oberlandesgericht Stuttgartin 17.12.1997 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) Televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 30.6.1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/36/EY, 11 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että siinä säädetään bruttoperiaatteen noudattamisesta siten, että mainosten kesto on sisällytettävä siihen 45 minuutin jaksoon, johon nähden määritetään niiden mainosten lukumäärä, joilla audiovisuaalisten teosten, kuten pitkien elokuvien ja televisiota varten tehtyjen elokuvien, lähetys saadaan keskeyttää.

2) Jäsenvaltiot voivat direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 11 artiklan 3 kohdan ja 3 artiklan 1 kohdan mukaan vaatia, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluviin televisiolähetystoiminnan harjoittajiin sovelletaan nettoperiaatetta sellaisten mainosten osalta, jotka saadaan sijoittaa ohjelmien keskelle, eli ne voivat vaatia, että tämän ajanjakson laskemiseksi mainosten kesto on jätettävä ottamatta huomioon, kuitenkin sillä edellytyksellä, että nämä säännöt ovat yhteensoveltuvia yhteisön oikeuden muiden merkityksellisten säännösten kanssa.

EY:n perustamissopimuksen 5 artiklaa (josta on tullut EY 10 artikla), 6 ja 30 artiklaa (joista on muutettuina tullut EY 12 artikla ja EY 28 artikla), 85 artiklaa (josta on tullut EY 81 artikla) sekä yleistä yhdenvertaisen koh-

telun periaatetta ei voida soveltaa sellaiseen kansalliseen lainsäädäntöön, jossa nettoperiaatetta vaaditaan sovellettavaksi jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluviin televisiolähetystoiminnan harjoittajiin.

EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) vastaista ei ole se, että jäsenvaltio vaatii direktiivin 89/552/ETY 3 artiklan 1 kohdan nojalla nettoperiaatteen noudattamista.

Schintgen Kapteyn Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 28 päivänä lokakuuta 1999.

R. Grass

kirjaaja

J. C. Moitinho de Almeida

kuudennen jaoston puheenjohtaja